

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inzerati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Blagostanje – mir!

Po vseh dogodkih, ki se z mrzlično naglico odigravajo okrog nas, lahko s presunljivo gotovostjo trdimo, da z razpetimi jadrmi hiti svet v nesrečo, ki bo največja, kar jih pomni zgodovina človeštva. Po zaslugi bolnih in škodljivih idej nekaterih narodov oziroma njih voditeljev bo človeštvo v doglednem času pahnjeno v novo svetovno vojno, ki bo spričo sedanjih grozotnih tehničnih bojnih sredstev spremenila ves svet v en sam

kup razvalin

in spremenila pridobitve civilizacije in kulture v strašen bič za ves človeški rod.

Strme in z grozo se kmetje vsega sveta vprašujemo, čemu in zakaj vse to? Ali je na svetu premalo prostora? Kako neki, ko pa vemo, da je premnogo razsežnih pokrajin, kamor še ni stopila človeška noga in kjer rodovitna zemlja še nedotaknjena čaka človeka, ki bi jo začel obdelovati! Ali morda manjka za življenje potrebne hrane in drugih sredstev? Ne, prav ničesar ne manjka. Zemlja daje vsako leto več kakor človeštvo potrebuje. Saj vendar dan za dnem čitamo, kako se države bore in tekmujejo za trge, na katerih bi lahko prodale pridelke, ki so jim doma odveč. Poleg tega vemo, da hrani zemlja v svojih globinah neprecenljive zaklade rud in rudnin vseh vrst, kar jih potrebuje človeštvo za udobnost, razvoj in napredek.

Odkod tedaj ob toliki obilici in takem bogastvu tesnoba in trenje, ki sili človeštvo v medsebojno pobijanje in klanje?

Čeprav je videti, da na to vprašanje ni mogoče dati odgovora, je vendar odgovor kaj preprost.

Kapital

Je tista pošastna zver, ki vedno peha človeštvo v nesrečo. Kapital, ali drugače rečeno: napačna razdelitev dobrin, pohlep po oblasti in izkoriščanju, to je človeško gorje.

Dokler se je kapital omejeval na osebe in skupine, je sicer že povzročil mnogo gorja, vendar je bilo njegovo pogubno delovanje vsaj kolikor toliko znosno. V svojem nadaljnjem razvoju pa se je polastil celih narodov, celih držav in zastrupil znanost, umetnost, vso kulturo in vso človekovo duševnost sploh. Rodil je otroka, ki nam je znan pod imenom

fašizem

In pomeni v praksi samo državnopravno uzakonitev in potrditve najhujšega in najbolj brezobzirnega kapitalizma. To gorje je največja zabloda, v katero je kdaj padel človeški duh.

Fašizem propoveduje neomejene pravice naroda kot osebnosti do uveljavljanja vseh svojih zahtev in teženj brez ozira na ostalo človeštvo. Da dá tudi na zunaj poudarka temu osebnostnemu načelu, združuje fašistični državni sistem tudi vso oblast v eni sami osebi (duce, Führer

itd.) — Ta oseba ni morda reprezentant oblasti, ni simbol narodove suverenosti, kakor n. pr. kralj pri nas ali v Angliji — ali pa predsednik republike na Češkoslovaškem ali v Franciji, temveč je resničen vršilec oblasti. Njegovi volji in njegovim ukazom se mora pokoravati ves narod. On sicer izvršuje oblast v imenu naroda, nikakor pa narodu ne da prilike, da bi tudi sam povedal svoje misli in pri izvrševanju oblasti kakorkoli sodeloval. Kdor se ne upogne, kdor se slepo ne pokori, ta mora brezpogojno pasti. Tako vidimo, da je narod v fašističnem sestavu na znotraj do skrajnosti zaslužjen, navzven pa po volji svojega vodje-diktatorja blazno imperialističen.

Tako stanje trajno ne more obstajati. Nujna in neizbežna posledica takega družabnega reda je trenje med narodi, ki se mora prej ali slej spremeniti v krvav spopad. Kakor namreč tak diktator ne prizna volje poleg svojega doma, tako je ne prizna niti v mednarodnih stikih. Zato vedno ogroža vse svojo okolico in podžiga s svojim ravnanjem tako dolgo, dokler ne izbruhne požar.

Kot dar fašizma smo imeli priliko v zadnjem desetletju videti že dolgo vrsto krvavih sadov, izmed katerih naj omenimo le še sedaj trajajočo državljansko vojno v Španiji in japonsko-kitajsko vojno, ki utegne nemara tudi slepim odpreti oči.

V zadnji uri

je dolžnost nas kmetov, da jasno, glasno in odločno izrečemo svojo obsodbo nad to strašno zablodo. Zlasti pa moramo dati duška svoji nejevolji spričo dejstva, da so se celo nekatere cerkve dale vpreči v ta pogubni voz. Kdor je tako izgubil vest in čut za človečanstvo, naj ve, da nihče ne uide uri sodbe.

V nekem molitveniku, ki je v mnogo tisoč izvodih razširjen med Slovenci, čitamo med drugim tudi pesem, ki se začneja z besedami: »Strašen dan bo dan plačila, zemlja se bo v prah zdrobila.«

Te svarilne besede nam ob pogledu na današnji svetovni položaj prihajajo v spomin. Ali se ne zdi vsakemu človeku, da se bliža prav sedaj strašen plačilni dan? Kapital je v naročju fašizma in s pristankom nekaterih cerkva pogazil vse človečanske pravice. Ni mu bilo dovolj, da je šibkejšega usuznil močnejšemu, ni se zadovoljil s tem, da je duha usuznil materiji, ne, on hoče uničiti svet, hoče ugonobiti delo tisočletnih naporov in truda.

Samo pomislite! V času ko vzlie vsemu zemeljskemu bogastvu milijoni ljudi stradajo, nima to svetovno naziranje, oziroma njegovi glasniki, nobenega drugega važnejšega opravila, kakor da hujska človeka proti človeku in povzroča prelivanje krvi. Tako teče kri v Španiji, tako doživljamo razbojništva na morjih, napade na kopnem in v zraku! Medtem ko milijoni kljub svo-

jemu poštenemu delu stradajo, morejo drugi milijoni vzlie svoji drugačni volji umirati na bojiščih, ki jih niso nikoli želeli.

Kaj pa mi?

Morda poreče kdo, češ: »Kaj pa nas Slovence in Jugoslovane briga, kaj se godi po svetu? Naj ljudje počno, kar jih je volja!«

Počasi, prijatelji! Tudi mi, kakor smo številčno majhni, smo član velike svetovne družine, iz katere se ne moremo samovoljno izločiti. Kar se godi zunaj, zadeva neposredno tudi nas. Zato moramo biti neprenehoma na straži, da nas ne zapelje lokavost tujih prevečancev in nas ne potegne v mlin, iz katerega bi ne bilo izhoda.

Prav zavolje tega nevarnega položaja se moramo zavedati, da je vse kapitalistično-fašistično kovarstvo in spletkarstvo naperjeno v prvi vrsti proti slovanski tvorbi življenjski sili in proti

slovanski kmetški demokraciji

kot viru in jedru vsečloveške pravičnosti. Zavedati se moramo, da smo Slovani po svojem viru poljedelci, kmetje, ki smo od nekdaj obdelovali zemljo in pridelovali kruh. Kot taki smo bili nositelji in tvorci demokracije. Medtem ko so Romani dali svetu misel avtokratičnega nasilja, Germani predhodnika kapitalizma s fevdalizmom, smo mi Slovani s svojo družinsko in občinsko zadrugo kulturnemu svetu pokazali pot v najbolj naravno družabno obliko, v demokracijo.

To demokracijo ohraniti in obdržati, jo v blagor človeštva še izpopolniti, to je sveta naloga vsega, zlasti slovanskega kmetstva. Tej nalogi se slovanski kmetje ne smemo in ne moremo odreči. Pri vsem našem delu nas mora voditi misel nanjo. Njej moramo posvečati vse svoje sile in v javnem delu priznati samo tiste moče, ki imajo pogum, odkrito in pošteno zagovarjati in se boriti ob vsaki priliki za pošteno in pravično slovansko kmetško demokracijo. V njej je dana pravica zemlji in delovnemu človeku. In samo ta pravica nam daje jamstvo za mir. Mir nam ni beseda, ampak življenjska izpoved in potreba. Mi smo resnično za mir in le tisti, kdor je z nami, je res za mir, kdor pa je imperialist, je nespravljiv sovražnik miru in zlasti kmeta.

To kmetje vemo, to izpovedujemo in prisegamo, da se bomo vedno dosledno po tem ravnali. Zato se zaman trudijo vsi, ki bi nas z raznimi pretvezami radi preslepili.

Nočemo in ne bomo garali za to, da bi se požrešni kapital mastil na naši krvi, pač pa radi delamo in mnogo žrtvujemo za to, da priborimo svojim potomcem lepše življenje in boljše usodo kakor smo je deležni mi. To pa je mogoče samo v miru in zato je mir naša temeljna življenjska zahteva.

Notranji pogoji napredne skupnosti

Vsako delo je obeleženo po objektivnih in subjektivnih znakih. Prvi se tičejo stvari, ki naj jo opravimo, drugi oseb, ki naj to delo izvrše.

Neplođnost časov, ko so bile nekatere napredne skupine na oblasti, nam z rastočo oddaljenostjo od takrat postaja vse bolj vidljiva. Zagrešene napake se kažejo vse jasneje in stvarilno opominjajo pred ponavljanjem, ki lahko celoma izpodreže pomembnost naprednega življa v Sloveniji. Najbolj značilna znaka neplođnosti sta bila pomanjkanje konkretnega programa in delovanja zanj. Megla, ki ni propuščala svetlobe na naša velika politična, socialna, gospodarska in kulturna vprašanja, je izzivala vtiis, da tudi v najbolj bistvenih točkah ni bilo odločne in jasne opredelitve.

Takšna opredelitev pa je potrebna, kadar si na oblasti in nič manj, kadar nisi. Pot političnega življenja ne pozna miru. Kakor iščejo tokovi voda vedno in vedno nove pravce, tako oživljajo svet nove ideje, tako prihajajo novi poborniki. Ko nosi duh časa znake zatiranja duha in telesa, se pripravljaj na drugačno dobo. Ko gradiš, izrabljaj pripravo za delo in ko miruješ, se spet pripravljaj, da gradiš.

Napredne enote v Sloveniji čakajo važni časi. Zanje morajo biti pripravljene tako po ciljih kakor po ljudeh. Cepljenje, ki se kaže v vsakem možnem vprašanju in ki se pojavlja na zunaj v mnogoštevilnih skupinah in njihovih glasilih — mora prenehati. V ničemer žetev klerikalizma ni tako uspeša, kakor v tem, da je slovensko ljudstvo razbila v vseh praveh, razen v odnošaju do cerkvene organizacije. Povsod drugod vladajoči individualizem pa je ravno v naprednih strujah našel polje, kjer se s čudovito plodovitostjo širi. — Kdo bi dvomil, da se edino s tem zagotavlja obstanek in premoč stranki, ki po naravnih zakonih že zdavnaj nima več pogojev za biti? Da jača njeno omajano strnjeno takrat, ko že prav ob njenem srcu kljuje črv? Da si končno napredni ljudje sami ustvarjajo ovire, da bi stopili na mesto, ki je i po duhovni usmerjenosti i sposobnosti njihovo? Vsa ta vprašanja se znova postavljajo in so bolj kot kedaj potrebna odkritega razgovora. Minimalni napredni program, ki obsegaj osnove dela in določitev delavcev, je časovna nujsnost.

Politična vprašanja so širša in ožja. Ne sme biti kolebanja v tem, da morajo napredne struje zagovarjati demokracijo in se boriti zanj. Vsako pričakovanje rešitve od udeležbe na nedemokratskih načinih vladanja le zavira dosego končnih in trajnih uspehov. Demokratska državna forma mora biti izven razpravljanja tako, kakor narodno in državno edinstvo. Boj za svobodo doha, ki ga Sloveniji manjka kakor južnega solnca, mora prevevati vse naše stremjenje!

Ožje vprašanje je, kako in v kakšni meri uveljaviti to načelo v samoupravah. Ni dvoma, da je svoboda vedno bila izvir samostojnih plodnih poskusov in uspehov. Zato mora Slovenija postati deležna čim širšega samoupravljanja, toda vendarle takega, ki ne bo zamenjalo ene pokrajine za vso državo, to pa priznavalo kot nujno zlo ter okvir, v čigar sredini bi bilo prostora le za zanikanje države kot večje in pomembnejše politične enote.

Kljub naporom za avtarkijo, gospodarsko zadostitev samemu sebi, je vendarle ves svet postal in postaja nerazdružna gospodarska enota. Ne bo tedaj mogoče ločevati enega dela države od drugega zato, da bi dobila poudarka itak navidezna samostojnost določenega gospodarskega področja.

Svrhi gospodarskega izprepletanja posameznih pokrajin bo najzanesljiveje služila gospodarska demokracija. Vsak kraj naj s svojimi prilikami služi celoti. Ne bomo mogli priznavati kopičenja bogastva v eni roki ali eni pokrajini. Slovenija, poklicana za industrijski razvoj, bo

morala živeti od dela svojih rok, dela, ki bo oskrbovalo nemoteno in neovirano vso državo z določenimi produkti.

Pri taki gospodarski politiki usoda kmetskih dolgov ne bo mogla biti taka, kakršna je danes.

Socialna pravičnost je neboljen otrok, ki ob mnogem govorjenju poginja od lakote. Če kje, je tu potreben prelom z miselnostjo preteklosti. Konservativni skupini, meščanska in bogatejša kmetska morata spremeniti oceno o pomembnosti stanov in zlasti z drugimi očmi gledati na tiste, ki delajo najtežje, a žive najbedneje. Taka spremenjena ocena bo izhodišče bolj živemu družbenemu napredku in bo zlasti priklicala k udejetovanju sile, ki danes stoje v ozadju zavoljo ponižnosti, posebej še zavoljo vsekakor krivičnega sramu pred tem, kar dajejo in tem, kar se jim vrača.

Naj ne pozabi, da osrednje jedro naroda še ni govorilo.

S kulturno politiko ne bomo služili grobarjem slovenstva. Podpirali bomo slov. samozavest, prepojeno z globoko ljubeznijo do velikega naroda Jugoslovanov. Kakor reven kočar ne ravna prav, če zataji svoj skromni dom spričo bahavega bogatega soseda, tako bi zatajitev ožje domovine in ožje pripadnosti skrajno kvarno vplivala na značaj, že po stoletni tradiciji podvržen hlapčevskemu razumevanju vsake velike stvari. Ravno kulturna politika bodi podporna boja za demokratsko uredbo države; ves trud

mora biti posvečen takemu izobraževanju, ki bo privedlo narod iz okov alkohola, z njim nujno vezanega mračnjaštva in brezvoljnosti.

Morebiti težje od vsega pomnjenega pa je vprašanje ljudi. S svojimi voditelji smo romali iz dob uspehov v čase neuspehov. Prispeli smo do tja, da skoro ni stal več kamen na kamnu; ob težkih urah se nismo videvali, in vsepovsod smo se videli, kadar je bilo lažje. Narod spoštuje odločne ljudi; ljubi mučenike, pa čeprav pokažejo še tako majhne vzore; čeni širokogrudnost, četudi je ne vidi velikokrat. Zato nastaja največja razdalja med vodniki in čredo takrat, ko se čuti, da voditelji spravljajo sebe. Težko je tudi, če vodniki nič ne gledajo, kaj raste za njimi; če se plaše pred drugimi v skrbi, da bi jih ne prehiteli, prekosili. Kakor dober gospodar vzreja otroke, tako dober vodnik ne išče le pokornih pripadnikov.

Meščanska demokracija in kmetska stranka sta brezdvomno tudi danes jedro naprednosti; številni odtenki morajo prej ali slej najti pot nazaj k njima.

Naj vsi, ki priznavajo prvenstvo ciljem in ne sebi, o pravem času povprašajo ne samo za nasvet, ki ga rad sprejme osebni egoizem, temveč za nasvet, ki bo zbral vse napredne ljudi v en tabor.

Ne more biti namreč resnega uspeha, če se vsi ne umaknejo stvarnostim; nihče ne bo ponižan, čast nikogar ne bo prizadeta, ako sprejme za vodilno misel združitev vseh Slovencev pod krovom vseobče demokratske usmerjenosti. Za velike reči je treba žrtev; če jih ne bo, bo storjen korak naprej, ki bo v resnici usoden korak nazaj.

x. Y.

Skrabiranci, častihlepneži in pustolovci

Nekoč je bilo jezero, nekoč so smeli bistriški menihi, kakor poroča Valvazor, naganjati kmete, da so v ledu lovili ribe za sveto meniško spokornost. Duh časa je to odstranil in onemogočil. Kljub temu nekateri ljudje ne morejo pozabiti fevdalnega gospodarstva in bi radi še zmeraj neomejeno vladali.

V svoji tekmi in duševni revščini bi rada skupina teh ljudi, ki nimajo korajže niti enega svojega koraka braniti pred javnostjo, nam pošteni kmetom brala levite. Ravna se vsi po geslu pokvarjencev in izkoreninjencev: »Ne glej nas, ampak poslušaj nas!«

Sedaj pa poslušajte! Kaj učimo mi in kaj kažemo s svojim vzgledom? Glej nas in poslušaj nas! Mi smo za vsako besedo odgovorni s svojim življenjem. Kar učimo, kar zagovarjamo, to smo tudi pripravljani pred vso javnostjo izpričati.

O tem vprašanju piše »Jutro« z dne 14. t. m. tole:

»Dočim zatrjujejo poslanci JRZ, da bodo kot prvi v Jugoslaviji odslužili svojo polno poslansko dobo, so pri »Domoljubu« očitno drugega mišljenja. Ze nekaj tednov sem objavlja to pedeželsko glasilo JRZ razmišljanja o tem, kako bi morali biti bodoči poslanci. Iz teh razmišljanj veje skrb, da je danes po našem podeželju vse preveč kandidatov za poslance. Sam »Domoljub« ceni,

da jih je par sto. So to ljudje, ki hočejo postati poslanci zaradi na videz precej čedne plače. Iz tega se je porodila »po vojni prava pravcata narodna nesreča, kajti že dva rodova nismo imeli v parlamentu toliko nesposobnih poslancev kakor po vojni, zaradi česar se tudi ne smemo čuditi neuspehom in udarcem, ki smo jih doživljali leto za letom. Marsikaj se na svetu lahko razume, a nemogoče je razumeti tiste naše uboge zapeljane delavce in kmete, ki so šli izvoliti nekatere čisto nesposobne ljudi za svoje zastopnike v tako važni ustanovi, kakor je narodna skupščina.«

Ako je kdaj napisal »Domoljub« pošteno in moško besedo, potem jo je to pot, četudi malo pozno. Pozabil je siromak samo še pripomniti, kdo so tvorili v dveh desetletjih po vojni večino tako »nesposobnih slovenskih poslancev«, ki so zvalili nad slovenski narod toliko nesreče. Kolikor vemo mi, so bili to ravno poslanci bivše SLS, ki so se tolikokrat ravno zaradi svojega števila ponosno trkali na prsa, da predstavljajo voljo ogromne večine slovenskega naroda. Saj so bila leta, ko so bile štiri petine vseh slovenskih poslancev v narodni skupščini pripadniki bivše SLS. Takrat je pa »Domoljub« drugače pisal o njih. Bili so zanj najboljši možje, kar jih premore slovenska zemlja, in vsak med njimi je bil cel »tiger«, kakor jih je blagovolila označiti »Domoljubova« družina.«

Tuje razočaranje

Zanimivo je, kar objavlja »Franjevački vesnik«, ki ga izdajajo bosanski frančiškani v Visokem, v zadnji številki v simpatično pisanem nekrologu o pokojnem nadškofu dr. Jegliču. Med drugim navaja tudi pisanje znanega avstrijskega katoliškega tednika »Katholische Kirchenzeitung« ob smrti dr. Jegliča. Ta tednik je namreč napisal, da je »pokojni dr. Jeglič igral vidno vlogo tudi v javnem življenju svoje domovine. Poln navdušenja za zedinjenje je veroval, da bo našel preko jugoslovanske države pot za zbliznanje z vzhodno cerkvijo. Medtem pa mu je stvarni razvoj jugo-

slovanske države pripravil najbolj grenko razočaranje v njegovem življenju.«

O tem razočaranju doslej Slovenci nismo vedeli nič in nas je torej šele avstrijski list o tem poučil. Čudno je pa le, da zlasti slovenski katoliški tisk ni vedel doslej nič povedati o tem. Spodobilo bi se bilo, da bi vsaj malo omenil. Ali ima nemara avstrijski tisk boljše informacije o jugoslovanskih katoliških cerkvenih dostojanstvenikih kakor njih tako rekoč — lastna glasila?

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci! Zahtevajte v vsakem gostilniškem lokalu, kamor zahajate in dajte za služka, »Kmetški list«!

Doma in drugod

Dr. Vladimir Maček v Zagrebu

Predsednik bivše HSS g. dr. Vladimir Maček se je vrnil koncem preteklega tedna iz Kupinca, kjer je bival na oddihu več mesecev z družino na svojem veleposestvu v Zagreb. Po poročilih zagrebških listov se bo po nekaj dneh odpravil v Rogaško Slatino. V Sloveniji bo ostal na oddihu kakih 14 dni.

Politična organizacija slov. nac. mladine

V nedeljo 12. t. m. se je slovenska nacionalna mladina organizirala v okrilju Jugoslovanske nacionalne stranke v posebno politično organizacijo, kakršne Slovenci do sedaj še nismo imeli.

Preko tisoč fantov je prihitelo v Ljubljano iz naših vasi in trgov ter do zadnjega kota napolnilo prostrano dvorano v »Zvezdic«.

Bili so to sami delegati sreskih in občinskih organizacij, po pretežni večini kmetški in delavski fantje.

Ustanovnega občnega zbora omladinske organizacije JNS za dravsko banovino se je udeležil tudi podpredsednik stranke g. Jovo Banjanin, senatorja in bivša ministra tovariš Ivan Pucelj ter dr. Albert Kramer, predsednik banovinskega odbora JNS tov. dr. Janko Rajer, narodni poslanci Albin Koman, Rudolf Pleskovič, Rajko Turk, Avgust Lukačič in Milan Mravlje.

Zborovanje je vodil predsednik pripravljalnega odbora inž. Rus. Pozdravne telegrame je zborovanje odposlalo z ogromnim navdušenjem Nj. Vel. kralju Petru II. ter predsedniku g. Petru Živkoviću.

Prisrčnega in dolgotrajnega odobravanja so bili deležni pozdravni govori g. Jova Banjanina, dr. Alberta Kramerja, Ivana Puelja in Milana Mravljeta.

Krepka nacionalna in državljanska zavest našega kmetkega in delavskega fanta, ki temelji na politični vzgoji in splošni izobrazbi, ki si jo je pridobila naša mladina v svojih kulturnih in prosvetnih društvih, je prišla pri nedeljskem zborovanju do najlepšega izraza.

V izčrpnih poročilih in programatičnih govorih članov pripravljalnega odbora, si je mladina postavila svoje idejne smernice in postavila načela, po katerih si bo uravnavala svoje delovanje v okviru politične stranke.

Po sprejetju organizacijskega pravilnika je bil izvoljen redni banovinski odbor in sprejeta sledeča resolucija:

Nacionalna mladina vseh slojev in iz vseh delov dravske banovine, zbrana na ustanovni banovinski skupščini omladine JNS dne 12. septembra 1937 v Ljubljani, izraža svojo najglobljo vdanost in zvestobo kralju Petru II.

Kot osnovne smernice vsega svojega udeleževanja sprejema skupščina misli in načela, ki so jih poudarili na današnji skupščini podani referati.

Skupščina želi, da naj te smernice postanejo temelj sodelovanja vseh nacionalnih pokretov v državi.

Omladina JNS smatra za svojo dolžnost delovati v političnem pokretu v najtesnejšem iskrenem sporazumu s strankinimi edinicami in starejšimi pristaši JNS. Zato je omladina prepričana, da bodo njena prizadevanja v tem cilju z isto iskrenostjo sprejeta.

Skupščina poudarja potrebo ustanovitve političnega omladinskega lista.

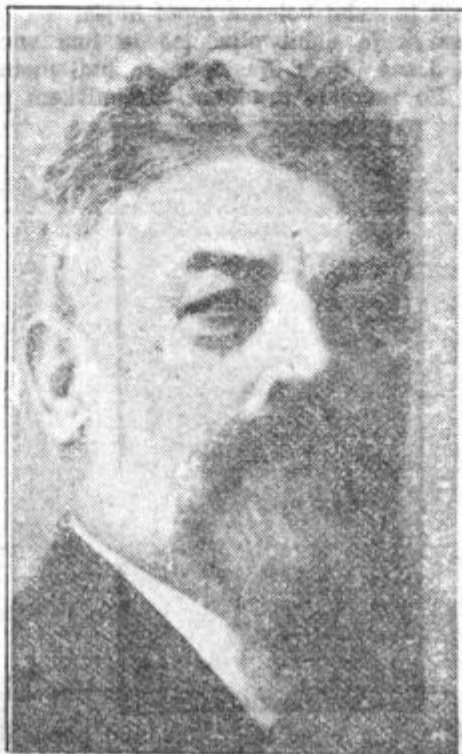
Novoizvoljenemu banovinskemu odboru skupščine naroča, da izvede vse potrebno za izvedbo teh sklepov.

Skupščina zahteva, da se zagotovijo politične svobode vsem državljanom, kakor tudi, da se omogoči svoboda tiska.

Skupščina poziva vso nacionalno mladino, da se združi v močno enoto nepomirljivih borcev za nacionalne ideale.

Živel kralj Peter II! Živela Jugoslavija!

Odkritje spomenika dr. Tavčarju

Dne 19. septembra t. l. bo pred rojstno hišo pisatelja in politika dr. Ivana Tavčarja v Poljanah nad Škofjo Loko odkrit spominski steber s pisateljevim bronastim poprsem. Pobudo za postavitve spominskega stebra je dala pred leti Slovenska matica, izvršitev pa so omogočili s svojimi prispevki poleg Matice predvsem Mestna občina Ljubljanska, Odvetniška zbornica in Ljubljanska kreditna banka. Spominski steber bo postavljen po zamisli prof. arhitekta Plečnika, pisatelj portret je izdelal akad. kipar Božidar Pengov.

Spored odkritja dne 19. t. m. je naslednji: ob ¾ na 9. dopoldne poklonitev na grobu pisatelja dr. Ivana Tavčarja na Visokem. Ob pol 10. dopoldne sprejem gostov v Poljanah, ob 10. dopoldne služba božja v župni cerkvi, ob 11. slavnostno odkritje spominskega stebra pred Tavčarjevo rojstno hišo. Udeležence pozdravi poljanski župan Ivan Debeljak, nato govori uvodno besedo predsednik Slovenske matice dr. Dragotin Lončar, slavnostni govor pa govori slovstveni zgodovinar, prof. dr. Anton Slodnjak. Slede pozdravi zastopnikov raznih kulturnih društev, petje, poklonitev vencev itd. Udeleženci naj pridejo k odkritju v civilnih oblekah.

Vabimo vse, da se slavnostnega odkritja udeležite ter počaste spomin velikega slovenskega pisatelja in zaslužnega politika dr. Ivana Tavčarja.

Kraljevska družina v Beogradu

V nedeljo dopoldan se je vrnila kraljevska rodbina z Bleda v Beograd. Nj. Vel. kralja Petra II., Nj. Vel. kraljico Marijo ter kraljeviča Tomislava in Andreja so na beograjski postaji sprejeli namestnik g. dr. Radenko Stanković, minister za promet g. dr. Spaho, guverner Nj. Vel. kralj g. Jeremija Zivanović, maršal dvora g. Čolak-Antić, prvi adjutant Nj. Vel. kralja divizijski general g. Hristić in drugi odličniki ter člani vojne in civilne dvorske hiše.

Peter Živković

predsednik JNS, se je vrnil koncem preteklega tedna v Beograd. Bival je skoro dva meseca na Čehoslovaškem, kjer se je zdravil. Ob tej priliki se je sestel z različni politiki naših prijateljskih in zaveznških držav, zlasti s čehoslovaškimi in rumunskimi politiki.

Konferenca beograjske združene opozicije

Predstavniki posameznih grup beograjske združene opozicije so se te dni sestali na konferenco in pretresali pereča politična vprašanja in položaj, ki je nastal v zadnjih mesecih med narodom. Na konferenci je poročal tudi gospod dr. Laza Marković o sestanku, ki ga je imel z g. dr. Vladimírjem Mačkom.

† Anton Kogej

V ljubljanski bolnici je umrl Anton Kogej, višji sodni oficijal, star 48 let in bil v nedeljo popoldne pokopan na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu. Pokojni Tone Kogej se je rodil v Idriji kot sin preprostega rudarja, tamkaj študiral realko, leta 1910. pa je stopil pri idrijskem sodišču kot pisarniški praktikant. Leta 1911. je bil prestavljen v Vel. Lašče in služil tukaj do letošnje pomladi, to je polnih 26 let. Zadnje tri mesece pa je služil v Mokronogu, kar ga je vidno potrla. Bil je miren, tih človek, blag in dobrosrčen. Zlasti kmetom je rad pomagal z navodili in dobrimi nasveti in je bil zato pri kmečkem prebivalstvu velikolaške okolice močno priljubljen. Težko so zlasti slednji občutili njegovo premeščenje. Bil je ves čas član Sokola, Gasilnega društva, prej SKS, zdaj JNS in je običajno povsod opravljal tajniške posle. Lansko leto je bil primoran tožiti »Domoljubac« zaradi klevet in je bil »Domoljub« na njegovo tožbo obsojen. Tako je bila dana poštenemu možu tudi s te strani satisfakcija. V Laščah se je tudi oženil in zapušča iz šestnajstletnega srečnega zakona troje nepreskrbljenih otrok. Naj v miru počiva blaga duša!

Ecce Homo!

Spet imamo novega mučenika, ki pa ne bo prelivl krvi, ampak bo napisal — brošuro.

Kdor še ne pozna naše politične zgodovine, naj se sedaj pripravil. Gospod bivši prosvetni referent za Slovenijo v ministrstvu prosvete in sedanji »dravobanski« (njegov izraz v Slovincu) šolski nadzornik Fran Erjavec bo napisal tole: »...kam so dosedanji »nacionalni« režimi pahnili precejšnji del naših »naprednih« vzgojiteljev. Obenem bi brošura pokazala, kako mi, obzirno in očitno preprizanesljivo je sedanji režim ravnal s tistimi verniki »Jutra« in »Učit. Tovariš« iz učiteljskih vrst, ki se niso hudo in ponovno pregrešili samo proti večji množini paragrafov uradniškega in šolskega zakona, temveč tudi proti raznim paragrafov kazenskega zakona (n. pr. proti §§ 914-925, 273, 287, 162, 139 itd. itd. kaz. zak.) in zakona o zaščiti države, a nihče ni bil še izročen sodišču.«

Pravi (»Slovenec«, 14. septembra), da se je dolgo trudil in »dve leti preziral« vso gnojnico.

Škoda, ko nam ni tega prej povedal. Gnojnica je namreč odlično gnojilo in bi mu skušali sposredovati podporo za gnojnično jamo.

Sicer je pa čisto v redu in prav, če ljudje pišejo brošure. S kolikor več strani je kako vprašanje osvetljeno in razčiščeno, toliko boljše je to za ves narod in zlasti za vse javno delovanje. Seveda pa mora vsakdo, ki sam kaj osvetljuje, biti toliko nepristranski in pravičen, da prizna isto pravico tudi drugim, čeprav morda gledajo drugače, kakor on. Do resnično narodnega delovanja se bomo namreč Slovenci mogli povzpeli le tedaj, če bomo mimo oseb gledali le nepristransko resničnost. Kdor ima mirno vest, ga to nikakor ne bo motilo, ampak mu bo le ljubo. Mislimo, da gospod šolski nadzornik ne bo hotel pri tem biti izjema.

Kaj se godi po svetu

Vsi govori o miru se zde kakor zasmeh človeštva samega in človečanske misli v njem. Če nekoliko bolj pozorno pregledamo dogodke iz leta 1918., spoznamo, da

svetovna vojna

iz leta 1914.—1918. traja še danes in je trajala ves ta čas navideznega miru. Poljsko-nemški spopadi v Šleziji takoj po vojni, rusko-poljski boji, ruska revolucija, ki še ni končana, boji med Kitajsko in Japonsko ob rojstvu japonske vazalne države Mandžukuo (Mandžurija v Aziji), vojne med posameznimi državami v Južni Ameriki, italijansko abesinska vojna, španska državljanska vojna in sedanja vojna med Kitajsko in Japonsko, vse to je samo nekaj odlomkov iz 19 letne »povojne dobe«. Razen tega je že tekla kri v raznih revolucijah, pučih in uporih v Albaniji, v Grčiji, v Turčiji in po raznih drugih državah Evrope in zlasti prednje Azije, tako da je res težko govoriti o miru.

Kako resen in zapleten je danes mednarodni položaj in kakšna

skrajna vojna napetost

je zavladala po vsem svetu, nam potrjuje dejstvo, da so vojni proračuni vseh držav sprejeti povsod z veliko večino glasov, marsikje celo tudi

Zilavost kitajske obrambe proti japonskemu imperializmu občuduje ves svet. Na sliki vidimo kitajskega generala Sičungšija, ki z brezprimer-nim junaštvom brani Šanghaj.

z glasovi opozicije. Stroški za oboroževanje danes segajo v blazne višine, da lahko mirno in brez pretiravanja trdimo, da gredo najmanj tri četrtine vseh dohodkov iz človeškega dela samo za oboroževanje, torej za ubijanje in pokončevanje. Dokler bo trajala ta blazna napetost v svetu, zaman pričakujemo, da bi bila premagana stiska. Lahko tu in tam nastopi nekaj zboljšanja, toda to je le olajšanje, ne pa ozdravljenje.

Na Daljnem vzhodu

je v bojih med Kitajsko in Japonsko danes središče dogodkov, ki utegnejo odločiti o nadaljnem razvoju sveta.

Odločno na japonski strani stojita doslej dve evropski velesili, Nemčija in Italija. Med Japonsko in Nemčijo že obstaja vojaški pakt, med Japonsko in Italijo pa bo menda v kratkem sklenjen. Ost teh paktov je pod krinko boja proti komunizmu naperjena proti Rusiji, torej proti Slovanom. Zaradi tega je razumljivo, da Rusija motri dogodke z vedno večjo pozornostjo in se mrzlično pripravlja. Po nekaterih poročilih je

Rusija odredila delno mobilizacijo

in je bila poklicana pod orožje sibirski armada. Do letnika 1914 so na tem ozemlju vsi vojaški

obvezanci pod orožjem. Na sibirskih progah prevaža ogromno število oklopnih vagonov vojaštva in municijo, na jezeru Ladoga pa so Rusi začeli z vso naglico graditi pristajališče za vojna letala.

† T. G. Masaryk

Ze pred časom so se pojavile vesti, da je prezident Masaryk resno obolel. Po kratkem zbolšanju je sedaj bolezen zopet hujša.

Masaryk je dobil pljučnico in ima vneta spodnja desna pljuča. Nastopile so tudi motnje zavesti. Po zadnjem uradnem zdravniškem po-

Slika po »Jutru«

ročilu je vneje pijuc sice, nekoliko popustilo, vendar pa bojnika zapuščajo sile.

K bolniški postelji prezidenta v Lane sta na ta poročila takoj prispela sedanji predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš in predsednik vlade dr. Hodža.

Tik pred zaključkom lista nas je presenetila vest, da je veliki češki državnik in mislec dne 14. septembra kmalu po 3. uri zjutraj na gradu Lány umrl. Po dvodnevni globoki nezavesti mu je prenehalo biti srce in je smrt nastopila mirno ter brez vsakega smrtnega boja.

Ob mrtvaškem odru tega velikega Slovana z bratskim narodom žalujemo tudi mi slovenski kmetje. V bodrilo in ponos pa nam je dejstvo, da je veliki pokojnik s svojimi deli prižgal luč, ki ne bo nikoli ugasnila. Ko se sedaj klanjamo zemskim ostankom velikega pokojnika, kličemo v odkritosrčnem spoštovanju:

Večna slava slovanskemu geniju T. G. Masaryku!

Vojna sreča

še niti Japoncem niti Kitajcem doslej ni prinesla odločilnejših uspehov. Šele v zadnjih bojih, ki pa še vedno trajajo, so Japonci z velikanskimi žrtvami dosegli nekaj uspehov in prisilili Kitajce, da so se na severnem in vzhodnem bojišču umaknili na svojo drugo obrambno črto. Japonski pehoti, ki jo je podpiralo 20 vojnih ladij, se je namreč posrečilo podreti kitajske postojanke, nakar so se Kitajci pričeli umikati na vsej fronti. V odseku pri Vusungu so pred umikom še spustili v zrak vse mine, ki so povzročile prodirajočim Japoncem velikanske izgube. Kitajski glavni stan poudarja, da so se kitajske čete umaknile na že več dni pripravljene nove obrambne postojanke, ki se raztezajo 20 milj od Liuha do Nansianga ob železniški progji Šanghaj—Nanking.

Kitajske čete v Čaharju so zavzele Jangjuan in prišle v pokrajino Šansi. Kitajska letala so bombardirala japonsko bolniško ladjo Ašihamaru.

Medtem se napetost med Rusijo in Japonsko vedno bolj zaostruje. Rusija je zaplenila že večje

število ribiških japonskih ladij, ki so prišle v ruske vode o priliki ruskih manevrov. Japonska je radi tega ponovno protestirala, toda moskovska vlada je odbila protest japonskega poslanika zaradi zaplembe številnih japonskih ribiških ladij v korejskih vodah. Japonski poslanik je nato takoj ponovno ostro protestiral. Danes se je zvedelo, da so ruske obalne stražne ladje včeraj zaplenile nadaljnjih 27 ribiških čolnov. V Tokiju je zavladalo zaradi tega izredno veliko vznemirjenje in splošno pričakujejo, da se bo spor z Rusijo tako zelo poostril, da bo še pred zimo treba računati z vojno.

V Evropi

se špansko vprašanje in vse, kar je v zvezi z njim, ne premakne z mrtve točke. Da bi zavarovale varnost pomorskih poti v Sredozemskem morju, sta sklicali Anglija in Francija v Nyon konferenco, na kateri so bili sprejeti tile važni sklepi:

1. Sredozemsko morje se razdeli v varnostne pasove. Vsaki izmed sredozemskih držav bo dodeljeno posebno varnostno področje, na katerem smejo njene vojne ladje, podmornice itd. svobodno pluti, vendar pa mora dotična država skrbeti za varnost na svojem področju. Nobena država nima pravice, da prekorači dodeljeno področje. Vsako vojno ladjo, ki bi zapustila svoje področje, smejo patrolne ladje ostalih področij takoj potopiti. Trgovske ladje posameznih držav spremljajo v posameznih področjih vojne ladje dotičnih držav.

2. Eno področje se dodeli Italiji.

3. Zapadni del Sredozemskega morja se v celoti dodeli v varstvo Franciji in Angliji.

4. Ostali del Sredozemskega morja se razdeli med ostale države.

Prestovoljne kitajske letalke uspešno pomagajo moškim tovarišem v vsenarodni borbi proti japonskemu vpadu.

Hmeljsko poročilo

Z nakupovanjem našega letošnjega pridelka se nadaljuje ter posegajo v kupčijo različne tvrdke.

Več zanimanja in povpraševanja je predvsem za dobro srednje in cenejše blago, ki se plačuje po 18 do 22 din za kg. Za najboljše in res prvovrstno blago, za katero je zaenkrat manj zanimanja, se gibljejo cene med 23 in 24 din za kilogram.

Računa se, da je prodano doslej iz prve roke že nad 20 odstotkov letošnjega pridelka.

Na žateškem hmeljskem trgu je ostal položaj v splošnem nespremenjen. Prav tako so ostale tudi cene v glavnem nespremenjene in se za letošnji žateški pridelok plačuje 14—20 Kč, to je 21—30 din za kg. Tendenco je sicer bolj mirna, vendar stanovitna. Več zanimanja in povpraševanja je predvsem za slabše in cenejše blago. Za prvovrstni hmelj se cene drže. V Usteku in Roudkovecu je položaj ostal nespremenjen. Tako so ostale nespremenjene tudi cene. Kupuje pa se v prvi vrsti le cenejše in srednje blago po 11 do 13 Kč, to je 16 do 20 din za kg.

Kmetska mladina

Stranice pri Konjicah

Društvo kmetskih fantov in deklet Stranice je imelo v nedeljo dne 5. t. m. zjutraj po rani sv. maši v gostilni Marinšek svoj redni letni občni zbor. Občni zbor je otvoril tov. Gustl Strašanek ter pozdravil poleg članov tov. Pavleja Bezenška kot zastopnika konjiškega pododbora, Franca Potočnika iz Frankolovega kot zastopnika vojniškega okrožnega odbora in Bernarda Bračiča kot predsednika in zastopnika frankolskega društva. Nato je podal poročilo in tudi okolnosti, ki so bile krive, da društvo doslej ni tako delovalo kot bi bilo želeli. Nato so sledile volitve novega odbora. Listo je predlagal tov. Franc Potočnik, in sicer: za predsednika tov. Gustlna Strašaneka; za podpredsednika Ludvika Planince in Toneja Klančnika; za tajnico Verico Borlakovo; za blagajnico Milico Seljakovo; v odbor pa Lojzeta Sodina, Poldeta Fijavža ml., Štefana Laznika, Štefana Maliča in Toneta Arbeiterja; v nadzorni odbor: Seljaka Ivana in Marinška Ivana. Po tov. Potočniku predlagani odbor je bil soglasno sprejet, samo tov. Strašanek izjavlja, da ne more prevzeti mesta predsednika, ker še nima našega državljanstva (je češkoslovaški državljan), zato predlaga za predsednika mesto sebe tov. Ludvika Planince, kar je občni zbor z zadovoljstvom vzel na znanje ter izvolil Ludvika Planince za predsednika. Po izčrpanem dnevnem redu so še govorili tov. Bezenšek, Potočnik in Bračič ter razlagali navzočim naše kmetsko-mladinsko gibanje ter pozivali navzoče fante in dekleta k vztrajnemu delovanju, za katero so jim obljubljali vsak svojo pomoč.

Tudi v Stranicah vstajamo in gremo v slogi in bratstvu naprej!

Vojnik

Trgatev grozdja DKFD Vojnik je uspela nad vse zadovoljivo. Smelo trdimo, da je bila to prva trgatev v letošnjem letu.

Izredno lep obisk je ponovno dokazal, da uživajo fantje in dekleta posebne simpatije nacionalnega Vojnika.

Poleg mnogoštevilnih Škofljanov in Frankolčanov je bilo opaziti tudi Drameljčane, ki posebno radi posejajo prireditve sosednjih društev. Razpoloženje posetnikov in prirediteljev je bilo ves čas odlično.

Svečano obeležje temu je dala krasno uspela povorka Sokola Vojnik, katere so se polnoštevilno udeležili tudi člani in članice DKFD Vojnik skupno s preds. Kuharjem, da v slogi manifestirajo za kralja in kmetsko Jugoslavijo.

Vsem, ki so nam z obiskom izkazali svoje zaupanje, izrekamo iskreno zahvalo.

Tovariši, v delu in slogi do zmage!

Št. Janž na Dolenjskem

Naše Društvo kmetskih fantov in deklet priredi v nedeljo dne 19. septembra ob 3. uri popoldne veliko kolesarsko dirko na progi Mokronog — Bistrica — Pijavec — Tržišče — Krmelj — Šent Janž. Pričetek dirke (start) v Mokronogu pred gostilno Deu točno ob pol 2. uri popoldne. Tekmuje lahka in težka vrsta koles.

Sporred: 1. Ob pol 3. uri popoldne zbirališče članstva, gostov, konjenikov in kolesarjev netekmovalcev in ostalega občinstva pred gostilno Ig. Majena v Št. Janžu. 2. Po končani dirki slavnostna povorka vseh skupin z godbo na čelu skozi Češenjce v Št. Janž. 3. Kmetsko-mladinsko zborovanje na vrtu tov. Majena. 4. Razglasitev izida dirke in razdelitev nagrad. Nato bo trgatev grozdja s prosto zabavo in plesom. —

Igra domača godba. Čisti dobiček je namenjen za prispevek k postavitvi spomenika pok. kralju Aleksandru I.

Pridite vsi! Vaška sloga naj živi!

Prijave za kolesarsko dirko pošljite do dne 17. septembra t. l. s pristopnino din 10.— na Društvo kmetskih fantov in deklet v Št. Janžu.

Sv. Bolfenk pri Središču

Društvo kmetskih fantov in deklet priredi v nedeljo dne 19. septembra v bolfenški šoli sadni ogled in razstavo grozdja in povrtine. Po rani maši in popoldne ob pol 3. uri se pa vršijo strokovna predavanja. Vstop prost! Lepa prilika za izlet na naš griček. Sadjarji od blizu in daleč, posetite nas!

Št. Jurij pri Grosupljem

Za nedeljo 12. septembra t. l. napovedana kulturna prireditev »Kmetska ohcet«, katero je organiziralo tukajšnje Društvo kmetskih fantov in deklet, je bila radi slabega vremena preložena. Maloštevni nasprotniki, ki se ponašajo s svojo dobro vzgojo, so iz nevoščljivosti raztrosili polno malih letakov žaljive in nemoralne vsebine. Te smo si skrbno shranili za tiste čase, ko bodo zopet ponujali okrog svoja načela in se proglašali za edino sposobne ljudi. Še njihovi ljudje, ki so pošteni, se nad takim početjem zgražajo. Zato pa, starši, za vaše sinove in hčere je mesto v Društvih kmetskih fantov in deklet, kjer ni hinavščine, potvarjanja, hlinjenja in farizejstva — ampak kmetska vzgoja — trda in poštena! — Vse naše prijatelje pa vabimo na »Kmetsko ohcet«, ki se bo vršila v nedeljo 19. septembra t. l. Pridite, ne bo vam žal!

Mlatič

Cvetke najboljšega katoliškega dnevnika

Tomaž Kempčan in prividi,

(4. sept.).

»Gospod senator Pucelj je, kakor vidimo, začel na stara leta brati Tomaža Kempčana, kar je v vsak način hvale vredno.« Potem pripoveduje, kaj je Pucelj bral v »Hoji za Kristusom«, ga imenuje »kmečkega kralja« in mu priporoča naj se le bori s Tomažem Kempčanom, ker bo to edina korist političnega življenja in delovanja. Ko se tako le našali z ubogim Tomažkom, ki je časih veljal za velikega svetnika, pa ga zadene božja kazen s sledečim prividom:

»Bil je v vladi kmalu po vojni, se zvezal z vsakim režimom, ki ga je sprejel v svojo sredo, neštetokrat menjal zastavo na svoji stranki in užival vso oblast. Najbolj mogočen pa je bil za časa srednjeveške diktature svojih prisrčnih prijateljev in varuhov Petra Živkoviča, pok. Srškića in gospoda Uzunovića, pa tudi z Jevtičem je bil in je še dober ter se tika z vsemi velikimi gospodi, ki bi bili lahko pomagali slov. kmetu. Kaj pa je storil zanj? Prav nič, ker je skrbel samo za se in za svoje bližnje prijatelje, kmet pa je ravno za časa njegove diktature najbolj propadal...«

Škoda, da »Slovenčevci« svoje redakcije niso razstavili na novinarski razstavi v duhu resnice in pravice! Pri čitanju gorenjih vrstic smo prišli do prepričanja, da gospodje v tem uredništvu pri pisanju takihle sestavkov nesporno sede pred zrcali. Drugače je nemogoče, da bi s toliko točnostjo podajali — lastne fotografije. Kar pa tiče Puelja, lahko v njegovi odsotnosti izjavimo, da več ve, če čita Tomaža Kempčana, katerega »Slovenec« tako brezobzirno zasmehuje, nego je vse njegovo versko čtivo v predalih »Slovenca«, ki po lastni hvali in novoletnih reklamnih pridigah prekaša vse Tomaže in še Avguštime in za povprečnega Slovenca popolnoma zadošča za pot v nebesa.

Navadi
svojega otroka
pravočasno na
pravilno nego zob!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

»Mi jih ne doumemo.«

»Slovenec« (9. sept.).

»Čudni so ti programi JNS; mi jih ne doumemo.«

Malo poprej pa prinaša pod velikimi naslovi in podnaslovi sledeče:

»Koroški hitlerjevci grdo izzivajo v St. Jakobu v Rožu. — Za naslednji dan, nedeljo, je bila napovedana slovesna služba božja za nemške goste in redke domačine. Cerkveno opravilo je opravil nemški kaplan g. Franc Schicho, ki ga je škofijski ordinariat nastavil v St. Jakobu v Rožu zaradi podružnice v Podrožici, ki da je baje nemška. Neodpustljivi so nekateri odstavki pridige, ki jo je imel omenjeni kaplan pri slovesni službi božji. V svojem nagovoru je navezal na ljubezen našega Zveličarja do njegove domovine misli o Koroški in med drugim izvajal sledeče: Imamo vzroka dovolj, da ljubimo svojo domovino, našo lepo Koroško itd.« Končava pa: »Najbolje pa bomo podprli padle junake, če prosimo najvišjega vojskovodjo, da nje, ki so se borili za zemljsko domovino, v triumfu popelje v večno domovino...«

Na vse to se dela »Slovenec« silno hud, pa rentarji tako-le:

»Pri tem pa je zanimivo, da domači Nemci niti za to slovesno priliko niso prišli v cerkev in da so bile gornje besede govorene starim ženicam in otrokom. Kot katoličani moramo kar najodločneje protestirati proti temu, da bi se celo v cerkvi udomačile raznarodovalne težnje koroških Nemecev.«

Zdaj pa jaz tega ne »doumem«. Prvič, hitlerjanci, potem nemški kaplan Schicho, potem škofijski ordinariat, ki ga je postavil brez potrebe, potem same stare ženice in otroci v cerkvi, potem pa odprem Mohorjev koledar za leto 1937., da bi pogledal za vreme, pa takoj na drugi strani najdem tole:

»Vladika Slovencev.« Dr. Adam Hefter, knez in škof krški, roj. 6. dec. 1871 v Prienu na Bavarskem, posvečen za škofa dne 7. jan. 1915. v Salzburgu, ustoličen v Celovcu dne 12. februarja istega leta; pokrovitelj Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Na koga se prav za prav jezi prečastiti slovenski »Slovenec«. Na hitlerjance, ki še v cerkev niso prišli in jih je zastopal sam nemški kaplan, ko je uganjal blasfemijo s Zveličarjevo domovinsko ljubeznijo ali pa na samega pokrovitelja največjega slovenskega književnega podjetja, po rodu trdega Bavarca. Res: ne doumemo.

700 sovražnikov Francije

Na dan sv. Nikolaja, pa ne onega, ki nosi pridnim in ubogljivim otrokom okrog božiča darove, ampak na dan sv. Nikolaja Toledskega, 10. tega meseca, sem bral v »Sl. Narod« tole zmagatno zadevo:

Pred tedni je župnik Hafner priredil pod okriljem katoliškega »S. K. Planine« društveno potovanje na svetovno razstavo v Pariz. Po povratku v domovino iz Pariza je eden izmed voditeljev te ekskurzije »Strah« napisal v popoldanskem organu Katoliške akcije dolgozelen članek, v katerem je očital Francozom, da niso slovenskih katoliških gostov sprejeli z ono gostoljubnostjo, kakor bi bilo treba, in zaključil svoja izvajanja z izjavo, da bo radi te negostoljubnosti »700 slovenskih katoliških izletnikov postalo sovražnik Francije in Francozov«. Na ta napad odgovarjajo »Pariške Novosti«, glasilo jugoslovenske kolonije v Parizu, ki ga podpira tudi naša vlada, in izvajajo: »Pred nekaj tedni je prispela na pariško razstavo skupina 700 izletnikov iz Slovenije v organizaciji katoliškega društva »S. K. Planine«. Po povratku iz Pariza je njihovo vodstvo napisalo v nekem katoliškem dnevniku škandalozen članek proti Franciji radi negostoljubnosti, zatrjujoč, da se bo vseh teh 700 gostov spremenilo v ogorčene protifrancoske agitatorje. Nočemo francoske gostoljubnosti povzdigovali v nebo in priznavamo, da ne zasluži Pariz v polni meri ta pridevek. Pariz ni zrcalo, ne duša Francije — polovica prebivalcev v njem so tuje ali mešanci — poleg tega pa se Francoz in Francija ne merita po prijaznosti in uslužnosti natakarkarjev in šoferjev. Najmanj pa imajo pravico kritike ljudje — teh 700 — ki so prišli na izložbo s 5 kilogrami prekajenega mesa, klobas in sira (vsak je dobil sveženj, da bi ga utihotapil brez carine), a so v Parizu kupovali samo kruh in kisló zelje, po katerem še danes smrdi katoliška šola v Issy le Moulinaux, v kateri so radi »negostoljubnosti« francoskih katoličanov skoraj brezplačno stanovali. Če ima sploh kdo pravico kake kritike, je gotovo nimajo ljudje, od katerih ni povprečno nobeden pustil v Franciji več kakor 300 frankov, četudi vštujemo vožnjo, a je prišel sem, da vidi in si ogleda razstavo, za katero je francoski narod žrtvoval težke milijarde!

Radoveden sem, če mi bosta poslala g. Hafner in g. Strah popravek po tiskovnem zakonu, da je res, kar je res, in da ni res, kar ni res.

Nad 10.000 vlagateljev
štejemo v svoj delokrog.

Od 3—5%

Vam obrestujemo prihranke, ki jih naložite pri nas.

Kratkoročna posojila

dajemo pod ugodnimi pogoji.

Za vse naše obveznosti

jamči z vsem premoženjem in davčno močjo Dravska banovina.

TRANILNICA DRAVSKE BANOVINE
LJUBLJANA

Velik požar na Vižčah

V nedeljo zjutraj 5. septembra ob poltretji uri je začelo greti gospodarsko poslopje Ježka Pavleta. Zgorelo je vse: pod, svisló, šupa za stelo, hlev, vsa krma, mlatilnica, slamoreznica, pajkel, nekaj voz, vsa konjska oprema in različno kmetijsko orodje.

Na kraj požara je prva prihitela na pomoč gasilska četa iz Sp. Pirnič s svojo motorno brizgalno in takoj začela delovati na tri curke. Reševala je živino, katera je bila še vsa v gorečem hlevu, branila hišo in kaščo ter še drugo gospodarsko poslopje, ki se je že tudi vnelo.

Druga je prihitela na pomoč gasilska četa iz Zg. Pirnič tudi s svojo motorko na kraj požara in takoj začela pomagati prvi, da se je odstranila največja nevarnost.

Zatem sta prihiteli še četi iz Tačna pod Šmarno goro in iz Dravelj, obe z motorkama. Dovajali sta vodo iz Save druga drugi s pomočjo kadi. Ker pa ti dve četi nista dosegli požara, se je morala gasilska četa iz Zg. Pirnič prestaviti in

so potem vse tri v verigi dovajale vodo iz Save na kraj požara.

Z veliko požrtvovalnostjo gasilcev in drugih ljudi se je le posrečilo požar omejiti. Poslopje je bilo krito s slamo. Ogenj je bil skoraj gotovo podtaknjen. Gospodar trpi veliko škodo, ki je le deloma krita z zavarovalnino.

Veličastna manifestacija v Vojniku

Nacionalno misleč Vojnik je proslavil rojstni dan našega mladega kralja Nj. Vel. Petra II. nad vse mogočno in prepričevalno.

Ze v nedeljo so visele z vseh naših kmetijskih domov državne trobojnice, razen s par črno obrobljenih hišnih številok. Zvečer ob 8. uri pa je Petrov kres naznanil pričetek sokolske povorke, katere se je poleg članstva Sokola udeležilo tudi članstvo Društva kmetijskih fantov in deklet in gasilske čete.

Ob zvokih gasilske godbe in pokanju topičev, v morju lampijončkov in navdušenem vzklikanju kralju in domovini je povorka krenila s sokolskega dvorčiča okrašenih in razsvetljenih oken v trg.

Porosilo se je v mariborskem mestu in je bil navdušene vzlike mlademu kralju in nedeljivi Jugoslaviji naše zdrave mladine.

Pri tem se je vendar peščica ljudi izkazala s temo, ki je bila prav značilna. Slavnostnega razpoloženja to seveda ni motilo, dotičnim pa njih vedenje seveda ni v čast.

Domači dogodki

× V Mariboru je šoferja mestnega avtobusnega podjetja Alojzija Primca pred kratkim nenadoma zadela možganska kap. Prepeljali so ga takoj v bolnico, vendar je kmalu po prevozu umrl.

× V Orehovi vasi so tatovi zaklali posestnika Francu Pungartniku 1000 din vrednega pražiča in ga odnesli. Nato so še posestniku Antonu Cebju odnesli 6, posestniku Francu Bregantu pa 12 pitanih piščancev.

Schauer Dolfe:

Miha Vošnjak

— oče slovenskega združništva

18. t. m. praznuje slovensko združništvo 100letnico rojstva Mihaela Vošnjaka. Zveza slovenskih zadrug izda ob tej priliki Zdrušni zbornik, iz katerega posnemamo naslednje misli:

Pri malokaterem narodu je vršilo združništvo tako vsestransko in odločilno nalogo kot ravno pri Slovencih. Običajno se je združništvo uveljavljalo kot izrazito gospodarski pokret socialno in materialno šibkih slojev, pri nas pa je tesno povezano z našo narodno-politično zgodovino z boji in naporji za dosego narodnostnih pravic ter osamosvojitve izpod vsiljenega varuštva drugih, močnejših narodov. Razlog za tako vlogo tleči pač v razmerah, v katerih so živeli Slovenci v prejšnjem stoletju in že samo bežen pogled v sedanje politične in ustavne razmere nam razodeva ogromne težkoče, ki so jih morali Slovenci prebroditi, da so dosegli uspehe nasproti narodnim nasprotnikom.

Prosvitljene ideje, ki so jih propagirali francoski filozofi 18. stoletja in jih je uveljavila francoska revolucija, so si le polagoma utirale pot v druge države. Več kot pol stoletja je poteklo za tem, predno je šele prišla tudi v bivši avstro-ogrski državi samo zahteva po sodelovanju naroda pri vladanju in po narodni enakopravnosti do javnega in glas-

nega izraza. Burno leto 1848. pomeni velik mejnik v zgodovini vseh bivših avstro-ogrskih narodov. Takrat so se tudi Slovenci prvič pojavili v zgodovini kot narodna edinica, ki terjaja zase svobodno, narodno-politično življenje in enakopravnost z drugimi narodi.

Revolucionarno leto 1848. ni prineslo zaželenega uresničenja želj in zahtev zati-

ranih narodov, saj je takoj nato nastopila reakcionarna doba, Bachov absolutizem in centralizem, in za dolgo vrsto let neusmiljeno zatrla sleherno narodno-politično akcijo. Toda enkrat javno že propagiranih idej o svobodi, enakopravnosti itd. pa niti še tako močna reakcija ni mogla zatreti, marveč so te ideje kot tleča iskra čakale le ugodnega trenutka, da kot mogočen plamen svignejo in se razvnamejo v velik požar. Dolgo je morala ta iskra tleti skrivaj in šele v šestdesetih letih prejšnjega stoletja ji je bilo usojeno, da se vsaj razživi. Končno se je morala tudi absolutistična vlada umakniti liberalnejšemu režimu, ki je vrnil avstrijskim narodom njihove primitivne ustavne pravice.

Tudi Slovenci so svobodnejše začeli dihati ter so začeli v vse večjem obsegu terjati svoje narodnostne pravice. Začela se je ona velika doba splošnega narodnega probujenja, ki je končno razgibala do tedaj v narodnem oziru bolj ali manj nevedno in mlačno ljudstvo ter ga napravila za bojovníka svojih narodnostnih pravic. To je doba čitalnic, velikih ljudskih taborov in shodov, na katerih so se več tisoč glav broječe množice jasno in odločno izrekale za ravnopravnost slovenskega jezika, politične svobodine ter končno tudi za glavno državno-pravno zahtevo Slovencev po »Zedinjeni Sloveniji«, to je združitev vseh pokrajin, v katerih bivajo Slovenci, v administrativno-politično celoto z zakonodajno skupščino v Ljubljani.

× Blizu sv. Jederti se je na motornem kolesu med vožnjo smrtno ponesrečil lesni trgovec Miloš Škačej. Na ozkem ovinku je z veliko brzino zapeljal v kup gramoza. Ob trčenju ga je vrglo vznak in si je pri padcu razbil lobanjo ter se notranje hudo poškodoval. V bolnici v Slovenjgradcu je kmalu po prevozu tjakaj podlegel poškodbam.

× Na zadnji mariborski svinjski sejmu dne 10. t. m. je bilo pripeljanih 300 svinj. Cene so bile za 5 do 6tedenske prasce 90 do 110 din, za 7 do 9tedenske 100 do 120 din, za 3 do 4mesečne 140 do 170 din, za 5 do 7mesečne 215 do 340, za 8 do 10mesečne 350 do 440, za 1letne 650 do 740 din za komad. Svinje so se prodajale po 6 do 750 din za kg žive teže in po 9 do 11 din za kg mrtve teže. Prodanih je bilo 79 rilcev.

× V Zgornji Rečici v Slov. goricah je ogenj uničil gospodarsko poslopje posestniku Petru Golobu. Škoda je velika, vzrok požara pa še ni pojasnjen.

× Vino razsaja. Pred neko gostilno v Mariboru so se spoprijeli delavci, ki so bili zaposleni pri obiranju hmelja. Na kraju bitke sta obležala nezavestna 27letni delavec Franc Novak ki je dobil hude poškodbe na glavi, in 26letni delavec Avgust Svečak, ki je bil zaboden z nožem v prsa. Oba ranjena so odpremili v bolnico, dočim so orožniki aretirali nekega 21letnega Ivana Ilca in 32letnega Petra Cafuto in ju odpeljali v zapore.

× Iz Kicarjev je bil doma 81letni užitkar Anton Vnuk, ki je že delj časa bolehal in tarnal, da se je naveličal življenja. Pred kratkim je na Rogozniški cesti pri Ptujcu res skočil pod vlak in je bil takoj mrtev. Počila mu je lobanja in lokomotiva mu je odrezala tudi obe nogi.

× Častitljiva starost. V Dravskem Središču je nedavno obhajala svoj 101. rojstni dan Terezija Surin, rojena Kolarič. Zanimivo je, da so tej koreniti ženi starši umrli prav zgodaj. Njen oče je učakal le 47 let, mati pa je umrla celo že v svojem 32. letu. Jubilatka sama je še vedno čvrsta in zdrava ter je niti spomin še prav nič ne zapušča.

× Traverza je padla na delavca Nikola Horvata v Desprinu pri Zagrebu, ko je na neki novi stavbi zabijal žeblice. Traverza mu je zdobila glavo in je bil takoj mrtev.

× Premogovnik so našli. V okolici Lipe pri Frankolovem je pričela neka delniška družba z vrtanjem za rudo. Kakor se sliši so že po nekaj dneh vrtanja našli na debelo plast najfinejšega premoga. Prebivalstvo je novico o najdenem premogu z velikim veseljem pozdravilo, saj si obeta od tega kos kruha, ki ga je v danih razmerah tako potrebno.

× Ker ni bila sprejeta v meščansko šolo, je skočila pod vlak v Jesencah pri Pragerskem komaj 13letna posestnikova hčerka Danica Jelšek. Lokomotiva je dekle, ki je storila obupni korak v potrtosti, vlekla več metrov s seboj in jo močno razmesarila. Prepeljali so jo v mariborsko bolnico, kjer pa je njeno stanje obupno.

× Na Plitvici je pred kratkim pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Antona Pichlerja. Požar je uničil tudi večjo množino sena in slame, precej orodja in dve svinji. Požar je bil baje podtažen. Posestnik, ki je bil zavarovan le za neznan znesek, ima okrog 45.000 din škode.

× Letošnje izredno mokro leto je imelo tudi v zdravstvenem oziru izredno slabe posledice. V Beogradu je bilo nad 3000 obolenj za malarijo in se je vzlic zdravstvenemu skrbstvu število obolenj nasproti lansnemu letu povišalo za celih 60 odstotkov.

× Razpisana služba cestarja. Banska uprava razpisuje v območju okr. cestnega odbora celjskega službeno mesto banovinskega cestarja na banovinski cesti I. reda št. 16 Zg. Dolič—Vitnje—Vojnik v odseku od km 15.132 do km 21.132. Prosilci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz čl. 2. uredbe o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in s kolkom za 5 din kolkovane prošnje, opremljene s pravnimi in zadostno kolkovanimi prilogami in eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti je vložiti najkasneje do 15. oktobra 1937 pri okrajnem cestnem odboru v Celju.

× Vola s pašnika so v Črni ukradli neznanici posestniku Josipu Slemenšku. Bržkone so to grdo tatvino zagrešili tihotapci, ki so seveda ukradenega vola naglo spravili čez mejo.

× Blizu Grobelnega je skočil pod vlak 24-leten tehnični uradnik Anton Žličar iz Maribora. Bil je takoj mrtev. Obupno dejanje je storil v duševni zmedenosti.

× Nevarno je obolel bivši vrhovni poglavar muslimanske cerkve v Jugoslaviji (reis ul ulema) Čaušević. Prepeljali so ga v sarajevsko bolnico, kjer bo operiran.

× Veterinarji za vojaško službo. Veterinarski oddelek ministrstva vojske in mornarice je razpisal natečaj za sprejem desetih gojencev za študiranje veterine na veterinarskih fakultetah Jugoslavije.

× Zaradi dolga je 77letni preužitkar Anton Čelofiga v Zgornji Gorici pri Pragerskem zaklal železniškega kurjača Alojza Mohorka. Ta je bil namreč od Čelofige pred časom kupil hišo in mu je dolgoval še del kupnine. Ko je Mohorko stopil na dvorišče neke gostilne, ga je Čelofiga brez besed z nožem zabodel v vrat in mu prerezal žilo odvodnico. Mohorko je zaradi izkrvavitve kljub zdravniški pomoči umrl, morilec pa so orožniki odpeljali v sodne zapore v Maribor.

Živinski seimi

Na zadnjem sejmu za prašiče na Dunaju, kamor je bilo prignanih 5894 pršutarjev in 5533 špeharjev, skupno 11.427 repov, od tega iz Avstrije 2816, iz inozemstva pa 8611, so bile takele cene. Pršutarji so se v začetku sejma podražili za 2—3, na koncu pa za 3—5 grošev v primeri s prejšnjim sejmom. Povpraševanje za špeharje se je omejevalo le na lažje vrste. Banaški špeharji so obdržali cene preteklega tedna, kmetski špeharji pa so le slabo držali cene. Prvovrstni madžarski veleposestniški špeharji so popustili za 2—3 groše, ostali za 5 grošev. Cene so bile naslednje: I. špeharji 1'58—1'60, srednje težki špeharji 1'55—1'56, stari 1'60—1'70, kmetski 1'57, do 1'63, križani 1'44—1'54, pršutarji 1'54—1'80 šilinga za kg žive teže.

Vrednost denara

1 ameriški dolar	Din 43'40
1 nemška marka	Din 17'53
1 avstrijski šiling	Din 8'40
1 švicarski frank	Din 10'—
1 angleški funt	Din 216'20
1 češkoslovaška krona	Din 1'52
1 italijanska lira	Din 2'30
1 francoski frank	Din 1'56

Kmetski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo **v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1**
 Telefon št. 28-47 Rač. pošt. hran. št. 14.257 Brzjavni: Kmetskodom
 Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Obiščite

Beograjski sejem

od 11.-21. sept. 1937

Veliko domačih in tujih razstavljalcev

Informacije:

Beograjski sejem, Prestolonaslednikov trg 45
50% popusta na železnicah in parobrodih

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Kratke vesti

■ Posebna kitajska propaganda se vrši v New Yorku, kjer je veliko pralnic, ki so v rokah Kitajcev. Lastniki dajejo v zavoje svežega perila posebne letake, ki na njih prosijo ameriško javnost prispevkov za boj proti Japonski. Pravijo, da se vsi Američani radi odzivajo prošnjam Kitajcev in jim izročajo precejšnje denarne zneske, saj je znano, da Amerika že od nekdanj mrzi Japonce.

■ Avstralski zamoreci bodo v 100 letih izumrli, če bodo njih rojstva tako nazadovala, kot so doslej. — Čistokrvnih Avstralcev je zdaj še 60.000, od teh je 24.000 delavskega statusu, 36.000 pa jih roma okoli kot naši cigani.

■ Pet sto žensk in otrok so poklali sirski uporniki v neki mošaji. V Siriji je namreč v pokrajini Šešire izbruhnila vstaja, ki se vedno bolj širi. Med boji so se ženske in otroci zatekli v mošajo, uporniki pa so vdrli v svetišče in vse poklali.

■ Živi pokopani. V rudniku Pirinu (Bolgarija) so pred kratkim eksplozirali treskavi plini. Pri tem je zasulo 10 rudarjev, ki so odtlej živi zakopani pod zemljo in je malo verjetno, da jih bo še mogoče rešiti.

■ Pariška svetovna razstava bo podaljšana do prihodnjega leta. Tako upa prirediteljski odbor nadomestiti izgubo, ki je nastala zaradi zakasnenja otvoritve.

■ Nova otroška bolezen. V Združenih državah otroci kar drug za drugim otrpnejo in doslej jih je od te bolezni že 200 umrlo. Od Mehškega zaliva do Ontaria razsaja ta nalezljiva bolezen. V enem tednu so oblasti prijavile 621 novih primerov, v prejšnjem tednu pa jih je bilo 492. Zdravniki so že prej napovedali, da se bo bolezen širila od Missisipija proti severovzhodu in to se tudi res dogaja in spravlja ljudi v obupne skrbi za njih otroke.

Dobri čevlji dober uspeh

29

2402—61000

Lahti trapezi in najprikladnejši telovadni in športni čevlji. Vel. 35—42 Din 35.—

59

5842—05

Najboljša obutev otrokom za svečanost iz finega laka z usnjenim potplatom i gumasto peto.

59

5892—64828

Otroški čevljički iz najfinejšega laka z trpežnim usnjenim potplatom in lepim okrasom na vezavo.

69

6622—44722

Zelo priljubljen in največ zahtevan otroški čevlji iz finega telečega boksa s trpežnim usnjenim potplatom.

69

4975—46547

Najprikladnejši dekliški usnjeni čevlji z zapunko preko rista.

89

4624—48

Zelo lepi čevlji iz najfinejšega boksa z največjim okrasom in trpežnim usnjenim potplatom za naše mlade gimnazijalke.

Rata

Sejmi

19. septembra: Sv. Barbari v Halozah.
 20. septembra: v Višnji gori, Kranju, Starem trgu (Ložu, Sv. Vidu), Grobelnem, Sv. Juriju pri Celju-trg, Braslovčah, Zabukovju, Črenjih, Dobrovniku.
 21. septembra: v Črnomlju, Kamniku, Ribnici, Ormožu, Laškem, Tuhinju, Ptujju, Dravogradu, Podčetrniku, Podsredi, Št. Ilju pri Velenju, Dolnji Lendavi.

22. septembra: v Ljubljani, Trziču.
 23. septembra: v Črnomlju, Vrhniku, Turnišču.
 24. septembra: v Mariboru, Slov. Bistrici.
 25. septembra: v Domžalah, Kamniku, Ljubljani, Škofji Loki, Trziču.

Važnejša radio predavanja

od 19. do 26. septembra 1937

Nedelja, dne 19. septembra, 17.00: Kmetijsko drž. vet. bakteriološki zavod.

Ponedeljek, dne 20. septembra, 18.40: Zdravniška ura.

Torek, dne 21. septembra, 18.40: Postanek tarife pri železnici.

Četrtek, 23. septembra, 19.30: Savez sokola kraljevine Jugoslavije.

Petek, dne 24. septembra, 18.40: Ženska ura — 19.30: Ureditev naših mest, trgov in vasi.

Sobota, dne 25. septembra. Potrebna javna dela v dravski banovini — 20.00: O zunanji politiki.